

18.3.2016

Sähköposti: kirjaamo@lvm.fi

**YLEISRADIO OY:N JULKISEN PALVELUN TEHTÄVÄÄ JA RAHOITUSTA ARVIOIVA
PARLAMENTAARINEN TYÖRYHMÄ**

Lausuntopyyntöne 10.3.2016 (LVM/1955/05/2015)

Lausuntopyynnön mukaan työryhmän tehtävänä on

- 1) selvittää Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävän laajuutta, toteuttamistapaa ja rahoituksen tasoa;
- 2) arvioida Yleisradio Oy:n asemaa ja merkitystä suomalaisilla mediemarkkinoilla;
- 3) arvioida yhtiön merkitystä demokratian, sananvapauden ja viestinnän monipuolisuuden sekä viestinnän riippumattomuuden kannalta sekä
- 4) arvioida, miten eduskunnan omistajaohjaus Yleisradioon toteutetaan.

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto. Keski-
tymme seuraavassa lausuntopyynnön kohtiin 1 ja 2.

1. Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävän laajuus, toteuttamistapa ja rahoituksen taso

Liikenne- ja viestintäministerin asettama kotimaisia mediemarkkinoita arvioinut työryhmä suosittelee raportissaan 7.12.2015 (Pätevät pärjäävät; Raportit ja selvitykset 2/2015) seuraavia Yleisradiota koskevia toimenpiteitä:

- *Yleisradion tehtävät on määriteltävä tarkemmin*; yhtiön rahoituksen taso tulee tarkistaa nykyistä tarkemmin määriteltyjen tehtävien ja niiden sisällön perusteella
- *Yleisradion tulee toimia jakeluyhtiönä ja osto-organisaationa*; on tärkeää että yhtiö siirtyy toiminnassaan kilpailullisempaan toimintatapaan, mikä tapahtuu lisäämällä ulkoistusta, riippumattomien tuotantojen ostoja sekä kilpailutusta
- *Riippumattomien tuotantojen kiintiötä pitää kasvattaa 30 %:iin Yleisradion kaikista kuluista*; omaa tuotantoa vähentämällä ja riippumattomien tuottajien osuutta kasvattamalla voidaan tehostaa Ylen toimintaa ja samalla tukea riippumattomia tuottajia sekä suomalaista media-alaa, tavoitteena synnyttää uutta luova suurten ja pienten yritysten toimintakenttä
- *Yleisradiosta on kehitettävä kansallinen sisältöalusta*; yhtiön tuottaman sisällön ja teknisten ratkaisuiden tulee olla avoimia ja vapaasti myös kaupallisten toimijoiden jatkokäytettävissä, ja sen avulla voitaisiin luoda kotimaisiin digitaalisiin sisältöihin keskittyvä alusta, jonka osana voisi olla myös sisältöjen kauppa
- *Yleisradion toiminnalle on luotava riippumaton valvonta*; yhtiön hallinnointia ja valvontaa tulee täsmentää Yle-laissa, uusien palveluiden arvioinnista tulee tehdä systemaattisempaa ja yhtiön tehokkuutta täytyy valvoa tarkemmin.

18.3.2016

Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukaan yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti mm. tuottaa, luoda, kehittää ja säilyttää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä. Yleisradion rahoituksen uudistamista koskevasta hallituksen esityksestä (HE 29/2012 vp) antamassaan mietinnössä eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta korosti, että silloin kun tietynlaisten palvelujen kysynnän määrä ei luo markkinoita kaupallisille viestimille, Yleisradio on käytännössä ainoa palvelujen tarjoaja, joka voi tarjota täydentäviä palveluja. Tämä koskee esimerkiksi *kotimaista kulttuuria*. Edelleen valiokunta tähdensi, että Yleisradion panos suomalaisen luovan sisältöliiketoiminnan kehittämisessä ja kasvattamisessa on *merkittävä* erityisesti draaman, elokuvien, dokumenttien ja muiden teosmaisten sisältöjen tuotannossa. Näiden sisältöjen hankkiminen kaupallisille kanaville on harvoin kaupallisesti kannattavaa, mutta niiden arvo *julkisen palvelun* näkökulmasta voi olla suuri. Edellä mainittuun lain 7 §:ään viitaten liikenne- ja viestintävaliokunta vielä linjasi, että muotoilu sisältöjen tuottamisesta kattaa sekä yhtiön sisällä tapahtuvan sisällön tuottamisen että ohjelmaostot yhtiön ulkopuolelta, sekä totesi, että julkisen palvelun rahoitusperustan muuttaminen verovaroihin perustuvaksi lisää julkisen palvelun yhtiön velvoitetta *edistää* kotimaista sisältötuotantoa sen eri muodoissa. (LiVM 8/2012 vp, s. 5-6).

Mediamarkkinatyöryhmän ehdotuksia arvioitaessa on pidettävä mielessä edellä selostettu eduskunnan kannanotto. Tietyillä kotimaisen kulttuurin tuotannon alueilla Yleisradio on käytännössä ainoa palvelujen tarjoaja ja usein juuri tällaisten sisältöjen arvo on suuri julkisen palvelun näkökulmasta. Kun Yleisradiolla on velvollisuus kotimaisen sisältötuotannon edistämiseen ja tarjoamiseen yleisölle, sille tulee osoittaa riittävä rahoitus erityisesti sellaiseen tuotantoon, jolla ei ole vaihtoehtoisia tuotantotapoja tai jakelukanavia. Työryhmän suositukset Yleisradion toimintatapojen monimuotoistamisesta ja esimerkiksi kilpailullisuuden tai riippumattoman tuotannon määrän lisäämisestä eivät näytä olevan ristiriidassa liikenne- ja viestintävaliokunnan linjausten kanssa, vaan useat niistä vaikuttavat pikemminkin konkretisoivan eduskunnan ilmaisemaa tahtotilaa. Toisaalta kilpailuttaminen, ulkoistaminen tai alustapalveluiden tarjoaminen ovat *keinoja*, eivät päämääriä itsessään. Mikäli niiden avulla voidaan lisätä eduskunnan edellyttämän julkisen palvelun *sisällöllisen* tarjonnan monimuotoisuutta tai tehokkuutta, keinot ovat kannatettavia. Muussa tapauksessa on tarkistettava keinovalikoimaa, ei julkisen palvelun päämääriä.

Mediamarkkinatyöryhmän ehdotuksen mukaan Ylen tuottaman sisällön ja teknisten ratkaisuiden tulisi olla avoimia ja vapaasti myös kaupallisten toimijoiden jatkokäytettävissä. Työryhmä myös katsoo, että Yle Areenan sisällöt tulisi saattaa myös kaupallisten toimijoiden käyttöön ja että Ylen arkistojen pitäisi olla vapaasti käytettävissä. Asiaan liittyvät tekijänoikeusnäkökulmat tulisi työryhmän mielestä sopia Ylessä. On selvää, ettei teosten käyttöön tai erilaisiin jatkokäyttöihin liittyviä järjestelyjä Yleisradiossa tai Ylen ja kolmansien osapuolten välillä ole mahdollista tehdä ilman tekijänoikeuden haltijoiden suostumusta.

18.3.2016

2. Yleisradio Oy:n asema ja merkitys suomalaisilla mediamarkkinoilla

Yleisradion asema suomalaisen kulttuurin kentässä on ainutlaatuinen. Vain Yleisradiolla on ta-
loudelliset *resurssit* ja julkisen palvelun tehtävään perustuva yhteiskunnallinen *toimeksianto*
huolehtia suomalaisen kulttuurin monimuotoisuudesta tuottamalla, tilaamalla ja tuomalla ylei-
sön saataville muitakin kuin kaupallisesti kiinnostavia aineistoja. Esimerkiksi Radion sinfoniaor-
kesterilla on merkittävä rooli suomalaisten kantaesitysten tilaajana ja esittäjänä. Kuvaavaa
Yleisradion musiikin käytön monimuotoisuudelle on vuosittain esitettyjen musiikkiteosten mää-
rä: Ylen radiokanavalla soi keskimäärin noin 9 000 eri teosta, kun kaupallisen radioaseman tyy-
pillinen teosmäärä jää 3 000 - 4 000 teokseen. Lisäksi Yleisradion toiminta on valtakunnallista
ja mahdollistaa kaikille suomalaisille pääsyn monimuotoisen musiikin ja muun kulttuuritarjon-
nan äärelle.

Yleisradio tulee lukea osaksi paitsi musiikin, myös muun suomalaisen *kulttuurituotannon*
ekosysteemiä. Yleisradion maksamat tekijänoikeuskorvaukset palauttavat panoksia musiikin
tuotannon alkulähteelle eli säveltäjille, sanoittajille ja musiikinkustantajille. Esimerkiksi vuon-
na 2014 Ylen radiokanavilla soitetusta musiikista maksettiin tekijänoikeustilityksiä 8 500:lle
Teoston edustamalle kotimaiselle oikeudenhaltijalle. Ylen televisiokanavilla soitetusta musii-
kista maksettiin tilityksiä 4 200 kotimaiselle oikeudenhaltijalle. Niiden käyttämän musiikin ko-
timaisuusaste on huomattavasti suurempi kuin muilla televisiokanavilla. Yleisradion tärkeänä
tehtävänä on luoda edellytyksiä sellaisten kulttuurituotteiden syntymiselle, jotka välttämättä
eivät suoraan tähtää kaupallisille tai kansainvälisille markkinoille, sekä varmistaa niiden saata-
vuus kuluttajille. Monille marginaalisille musiikinlajeille Yleisradion kanavat ovat käytännössä
ainoa jakelutie. Juuri marginaaleista nousee uutta omaperäisyyttä ja tulevia menestyjiä. Yleis-
radio on usein toiminut uuden kotimaisen musiikin päänavaajana ja edesauttanut uusien tulok-
kaiden nousua myös kaupallisiksi ilmiöiksi.

Kansallisen kulttuuritarjontamme monimuotoisuuden ja elinvoimaisuuden ylläpitäminen edel-
lyttää vahvaa kulttuurituotannon klusteria. Suomalaisten tuotteiden ja palveluiden tulee olla
ylivoimaisia kotimarkkinoillaan ja kilpailukykyisiä eurooppalaisilla sisämarkkinoilla. Suomessa
tarvitaan sekä lisää eri alojen *kehitys- ja tuotantoprojekteja* että niitä yhteen sitovaa strate-
gista *luovan talouden visiota*. Esimerkiksi Tanskassa tv- ja elokuvatuotannon viime vuosien me-
nestys on vetänyt mukanaan myös musiikkialaa. Eurooppalaisten markkinoiden potentiaali on
mittava, sillä luovien ja kulttuurialojen (Creative and cultural industries, CCI) liikevaihto
vuonna 2012 oli lähes 540 miljardia euroa, mikä vastaa 4,2 % Euroopan BKT:sta. Nämä alat työl-
listävät yli 7 miljoonaa ihmistä.¹

Menestyäkseen ja kasvaakseen kotimaisten sisältömarkkinoiden ja sisältöjen tulee mm. erot-
tautua kansainvälisestä tarjonnasta kansallisilla omalaatuisilla piirteillään ja aiheillaan, jotka
puhuttelevat erityisesti suomalaisia kuluttajia, sekä kehittää digitaalisia palveluja, jotka pysty-
vät kilpailemaan kansainvälisten toimijoiden kanssa käytettävyyden, personoinnin ja sisällön

¹ Creating growth; Measuring cultural and creative markets in the EU (EY, December 2014)

18.3.2016

osalta. Kuten liikenne- ja viestintävaliokunta toteaa, Yleisradion panos suomalaisen luovan sisältöliiketoiminnan kehittämisessä ja kasvattamisessa on merkittävä. Julkisen palvelun tehtävän erinomainen suorittaminen kotimaan markkinoilla lisää siten omalta osaltaan suomalaisen kulttuurituotannon kilpailukykyä myös kasvavilla eurooppalaisilla sisältömarkkinoilla.

Helsingissä, maaliskuun 18 päivänä 2016

Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

Katri Sipilä
toimitusjohtaja

Martti Kivistö
johtaja, edunvalvonta ja tutkimus